

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre... 16 kor.
Negyedévre... 4 «
Helyben hához hordva:
Egész évre... 20 kor.
Negyedévre... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre... 24 kor.
Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség köziratok viselkedésére
vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetők és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 5.

Hivatalos hazugságok.

Nem akartam eddig soha elhinni, ha valaki a statisztikát lerántotta. Pedig akárhányszor lehet hallani, hogy hiszen az egész statisztika nem más, mint számokkal való játék. Számok, a melyeket részben adatokból, részben találomra felállítanak, összeadnak, kivonnak, szoroznak, osztanak s végül az eredményt odaállítják mint csalhatatlan igazságot.

Bármily nehéz ezt elhinni, mégis szinte önkéntelenül erre gondol az ember, mikor azt olvassa, hogy a közös hadsereg egy millióra menő legénységében a magyar elem csak 120,000 lélekkel van képviselve. Játék ez, még pedig vakmerő játék, mert egyszerűen valótlanságokat állít. A közös hadsereget kevésbé tünteti fel magyarnak, mint amennyire az.

Csak egy jelenet jut eszembe. Valahol fegyvergyakorlaton egymás után vonult el a két nagyváradai ezred: a 37. közös és a 4. honvéd-gyalogezred. A közösöknél felhangzik a német vezényszó:

— Doppelreihen rechts um!

S utána a barátságos figyelmeztetés elfojtott hangon, magyarul:

— Aztán vigyázz a generális ur előtt!

Jött aztán a nagyváradai 4. honvéd-gyalogezred; örömmel hallja az ember a szép magyar vezényszót s utána román nyelven a figyelmeztetést:

— Kettős rendek jobbra át!

— Si aj grizs apoj, kind vine domnu general!

Ez a magyar királyi honvédség.

Elmondhatunk más esetet is.

Egy nagyváradai önkéntes, miután önkéntesi évét leszolgálta a szegedi honvédeznél, tartalékos hadapróddá kinevezték az eszéki honvédeznél. Ennek a m. kir. honvédeznél a vezényleti nyelve már a horvát; de hát azt Szegeden nem tanítják, hogyan kell horvátul jelentkezni. A mi hadapródunk jelentkezett tehát a századosnál magyarul: »Százados urnak alássan jelentem...«

A kapitány közbekiáltott németül:

— Was? Melden Sie sich kroatisch oder deutsch, aber eine ungarische Meldung dulde ich nicht! (Mit? Jelentkezzék horvátul vagy németül, de magyar jelentkezést nem tűrök!)

Ezek nincsenek benne a hivatalos statisztikában. De ha valaki összehasonlíja azzal a tényvel, hogy a közös hadseregben még az önkéntesi iskolákban is tág tere van a magyar nyelvnek, lehetetlen arra a gondolatra nem jönnie, hogy a közös hadsereg magyar ezredei magyarabbak a honvédségnél.

Ezzel szemben a nemrég közrebocsátott statisztika azt mondaná, ha igaz volna, hogy a magyar faj nem való katonának. Magyarország és Ausztria lakosságának egyötöde tiszta magyar, a közös hadseregek pedig egyhated része van a magyar faj javára könyvelve. Ez vagy a mi katonai inferioritásunkat mutatja, vagy pedig — hamisítás.

Nem lehet azt kívánni, amit a Buda-

pesti Hirlap akar, hogy az összes magyarországi illetőségű katonákat magyaroknak számítsák. Magyar állampolgárok ezek, de nem mind magyar anyanyelvűek. S nincs is semmi szükségünk semmi ilyesféle erőszakos számnövelésre. Vagyunk a közös hadseregben elegendő. A magyar anyanyelvűek java és túlnyomó többsége a közös hadseregbe jut; az a főntebb felhozott két eset a nagyváradai két gyalogezredről legszebben mutatja, hova jut a sokkal kiválóbb magyar elem többsége ugyanazon hadkiegészítő kerületben?

Nem tudjuk, ki fogja-e terjeszteni munkásságát a magyar statisztikai hivatal arra is, hogy a magyar közös gyalogezredek legénységét nemzetiség szerint is kimutassa.

Egyelőre csak annyi czáfolatot kapunk, hogy ez a statisztika hitelt nem érdemlő, tendenciózus kimutatás, mely cseh forrásból ered s ezt a származását első pillanatra elárulja. Tudniillik két mértékkel mér: a magyaroknál a békelelétszámot veszi föl, az ausztriaiaknál a hadilétszámot. Azonkívül teljesen számításán kívül hagyja a magyar honvédséget. A tendenciózus cseh statisztikát, mint értesülünk, azzal fogják megczáfolni, hogy a hadügyminiszterium legközelebb közzéteszi a hadsereg hiteles nemzetiségi statisztikáját.

Erre valóban nagy szükség is van. De most megint attól féltünk, hogy ha Prágában elbántak a magyarsággal, épp úgy elbánhatnak Bécsben is. Hisz a statisztikát játékká is lehet tenni, még pedig

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Bűnügyi embermérés.

Bertillon Alphonse találmánya.

Franciaiából* Dr. Némethy Gyula.

Egyik csöpp víz különbözik a másiktól s a legterjedelmesebb erdőben nincs két levél melyek teljesen egyformák volnának. A milliárd meg milliárd levél sokaságában, mely a két félteke erdeiben rezeg, mindegyiknek meg van a maga, hogy úgy mondjam, személyisége; különbözik a többiektől alakjával, körrajzával, méretével, idegei megoszlásával és számával, szára vastagságával és hosszával. Ami azonban áll a vizesöppről és levélről, sokkal inkább állani kell annak az emberről. És mégis, nem lép-e meg gyakran bennünket a legtökéletesebb hasonlóság?

A hasonlóság néha nagy szerepet játszik a történelemben. Hérodotos beszél Smerdis mágus kalandjairól, ki fölhasználta Camlyses őcsésével való hasonlóságát, hogy királylány nyilvánítsa magát. A csalfa Smerdis azonban megfoledezett egy dologról, t. i. hogy nem volt neki füle, le lévén az vágatva császári rendeltet, mint egyáltalán minden mágusnak a birodalom területén. A csaló így aztán föl lett

* Lectures pour tous. Mars 1901.

fedezve, s családja életébe került. Ujabb időben III. Péter császár halála után, a »nagy« Katalin uralkodása alatt, Pongacseff, fölhasználva az elhalt uralkodóval való hasonlóságát, pártot toborzott magának. Legyőzetvén, s fogságba kerülén, bárd alatt vérzett el.

Az irodalom e hasonlóságok tényében a komikus elem bőséges forrását fedezte föl. Plautustól Regnardig többször újalkották Menechmit, azaz két egymáshoz hasonló ember mulatságos összetévesztésének történetét.

Azonban hányszor esett meg velünk is, hogy két iker-gyermek közül nem tudtuk, hogy melyik másik? Ilyen két ikertestvér volt a két Lionnet-énekes, kik csak nemrég hunytak el, s kiknek hasonlóságuk valószínűleg meglepő volt.

Azonban bármily tökéletes legyen is két egyén hasonlósága, az még a merőben külsőleges vizsgálatot sem állja ki.

A természet sohasem ismétli önmagát. A különbözőségek nagyon föltűnők kivált a csontozatban, az egyén gerendázatában. Elv gyanánt mondhatjuk ki, hogy lehetetlen két embert találni, akiknek csontozata nem hogy egyforma lenne, de csak elég hasonló lenne is arra, hogy össze lehessen tévesztetni azokat.

Már pedig csontozatunk némely részeit megmérhetjük testünkön, pl. a termetet, a kiterjesztett karok távolságát, a mell magasságát, a fej hosszát, szélét, a lábak hosszát, a könyökét vagy az ujjakét. Ha az ember e tipikus méretekhez hozzáadja a fülek méreteit, az orr

alakját, a szemek színét, meg van minden, sőt több, mint ami szükséges egy egyén jellemzéséhez, azonossága megállapításához vagy osztályozásához. Nincs az a hasonlatosság, amely el ne tűnnék az ilyen vizsgálat megejtése után. Az ikrek, kik első pillanatra úgy tűnnek föl, mint két képe ugyanegy személynek, ha rájuk alkalmazzuk a mérés e rendszerét, számos különbséget fognak föltüntetni.

Ez elv adott biztos módszert a rendőrség kezeibe bizonyos egyéniségek azonosságának fölfedezéséhez, megállapításához. A gonosztévők t. i. mindenekelőtt azon vannak, hogy leplezzék kilétüket. Ha pedig már egyszer volt dolguk az igazságszolgáltatással, ha visszaesők, akkor megkésztetési buzgalmukat a szigorubb büntetéstől való félelem. Az egyszer már nagyobb vétékért büntetett s ilyenek fölfedezett emberre a Cayenne-be való száműzetés vár. Mennyi ravaszságot, agyafurtságot fejtenek ki, hogy a fölfedezést kikerüljék!

A gonosztévők segédforrásai e tekintetben kimeríthetetlenek. A fehérnemű jegyét rendszerint gondosan kitépik. A kalap bélése, a kalapos nevével szintén elpusztul. A cipők szarát levágják. Ha a gonosztévők a nemzetközi bandák valamelyikéhez tartoznak, amelyek a két világrész nagy városait szokták »ellátni«, akkor hasztalan a bíróság minden törekvése, hogy az illető nevét kicsikarja. Ha francziául kérdezik, angolul felel. Ha angolul, harmadik nyelvhez menekül. Némát vagy bárgyut szinlel. A foto-

merész játékká. Ahogy Prágában ellenünk játszottak, épp úgy játszhatnak ellenünk Bécsben is, sőt talán még Budapesten is félni fognak az egyenes, tiszta játéktól.

S ezt a játékot mi fizetjük meg drága pénzzel és még drágább arczpirulással és szégyenkezéssel.

K. A.

A hármasszövetség és a lengyelek.

A »Czas« és a krakói »Riforma« szerint a lengyel képviselők között mozgalom indult meg a hármasszövetség ellen. Ugyanis a lengyelek zokon veszik Goluchowski külügyminisztertől, hogy nem tesz semmit a németországi lengyelek érdekében, a kiket a porosz kormány, különösen Posenben és Pomerániában, a legkegyetlenebb rendszabályokkal üldöz. A lengyel klub legbefolyásosabb tagjai értésére adták Goluchowski-nak, hogy az esetre, ha nem intervenniál a német kormánynál a lengyelek érdekében, s intervenciója sikertelen volna, úgy a delegációban a hármasszövetség ellen fognak szavazni. A »Curjer Varsavszki« is fölhívja az osztrák lengyeleket, hogy igyekezzenek rábínni Goluchowszkit, hogy tegyen valamit a németországi lengyelek érdekében.

Buzogány az egyetemen.

Pázmány egyeteméből egyszer csak eltűntek a keresztiek.

Szóltott érte akkor valaki?

Néma volt mindenki, miként a sir. Hiszen csak Krisztust vitték ki. A tandíjak és katedrális megmaradtak. Ki törődött volna ház ezzel a kis lakás felmondással?

Pázmány egyetemében egyszer csak újra feltűntek a keresztiek.

Elhallgatta ezt valaki?

Minden lap egy ordított, mintha a fülét szegezték volna az ifjak a falra. Hajh! mert a keresztet ki tenné, az nem sértés a katolikusokra, azért hallgatni kell lojalitásból és a felekezeti szent türelem nevében, de behozni a keresztet ez reakció, sőtét középkor etc. s mert a zsidóságnak s néhány fanatikus pro-

testánsnak nem tetszik a kereszt, hát ismét a felekezeti türelem nevében, mint valami támadás visszaveréseként harsognak a kereszt ellen.

Igazán úgy tűnik fel előttem ez az émelgésig hangoztatott felekezeti türelem, mint a katolicizmus nyakára kötött kötel, melyen a porból felkapaszkodhatnak minden egyebek a katolikusok nyakára, s minél többen kapaszkodnak, annál jobban fojtja a katolikusokat a kötel, de a mellett szelíden kívánják, hogy inkább kevésbé lélegezzen mint ütni, vagy rugdalózni próbáljon.

Most új mozgalom van keletkezében.

A kálvinista buzogányt akarják kitűzni az egyetemen.

Ennek ott nincs semmi történelmi multja, sőt joga sem. Tehát nem elszánt ifjak fogják kitűzni a büntetés biztos tudatában, hanem valószínűleg a miniszter tartja majd a létrát és minden rangok és rendek asszisztálnak majd hozzá. A tanári kar is a rektortól kezdve.

A protestánsok ugyanis »követelik«, hogy protestáns theologiót állítsanak az egyetemen.

A követelés paragrafusai közül a 3 és 4. §. így szól:

3. A protestáns theologiai fakultás állami intézmény, melynek minden személyi és dologi kiadásait az állam fedezi, de a theologiai tanárok kinevezésénél, a kijelölés jogának megadásával, az egyházaknak is befolyás biztosítandó.

4. A papok képesítésénél s a papi oklevelek kiadásánál is bizonyos jogkör biztosítani kell az egyházaknak.

Hogy összeüti sarkantyuját a protestáns autonómia.

Fizet az állam, parancsol a felekezet. Valóban így minden összeütközés el lesz kerülve.

A 2. §. szerint:

2. A létesítendő protestáns theologiai fakultást a hazai protestáns felekezetek (ev. ref., ágostai hitvallású és unitárius) közösen tekintik s ez alapon a bibliai, egyháztörténelmi és vallásbölcseleti tárgyak előadására közös tanszékek szervezendők, míg a dogmatika és gyakorlati theologiai tudományok előadására, mint a melyek a felekezetek közti különbségeket leginkább kidomborítják, felekezetenként külön, ugynevezett konfessionális tanszékek állítandók fel.

grafáló készülék előtt torzképeket vág, hogy természetes vonásait megmássa. Egy a czélja, hogy csaljon, tévuttra vezessen, ismeretlen maradjon. Tudja, hogy ha el lesz is ítélve, álnév alatt lesz, s kikerüli a súlyosabb büntetést, melyet előbbeni vétkei vontak volna fejére. Ez sikerülhetett vagy tizenöt évvel ezelőtt. Annyi igaz, hogy minden gonosztévőt lefotografáltak ezelőtt is a levéltár számára. De e fotografiák rendszer nélkül gyűltek föl. Kutatni az ilyen levéltárban annyi volt, mint hogy közönséges kifejezéssel éljek, keresni egy gombostűt egy szekér szénában. Hála az »embermért azonosítás« (l'identification antropometrique) módszerének, melyet a Préfecture de police kiváló igazgatója, (nálunk főkapitány) Bertillon Alphonse talált föl és alkalmazott, a rendtelenség a legökéletesebb rendnek adott helyet, a leg-egyszerűbb és legbiztosabb osztályozásnak.

Legyünk tehát tanúi egy ilyen embermérésnek, aminő a Palais de Justice e czélra rendelt termeiben szokott megtörténni. Egy függőleges, falra alkalmazott léptében mérik meg a termet magasságát, még pedig természetesen úgy, hogy az illető gonosztévő előbb leveti lábbelijét. Ezen mérik meg a mellét, aztán kiterjesztett karjainak távolságát. A két fejátmérőt, (a fej hossza és szélessége) külön kompasszon határozzák meg, valamint a fülek méreteit is. A mezítelen ballábat úgy mérik, hogy az egész test súlyát ráhárítják. A jobb kéz ujjait külön mérték alá vetik. A balkönyő-

köt a könyök fordulótól a középujj hegyéig mérik, miközben a felső kar hegyes szöveget képez az alapul szolgáló deszkalappal. Ezek a méretek, melyeket egy fotografia szélére jegeznek, melyen a delikvens arczképe van szemben és oldalt, alkotják az »embermért jelző kártyát« (carte signalétique antropometrique.) Teljessé teszik ezt a följegyzést a jobb hüvelyk, a mutató, közép és gyűrűs ujjvégek kövér tintával eszközölt lenyomatával. Azok a filigrán arabeszkék, melyeket a felsőbőr az ujjak alsó, vagy belső oldalán képez, rendkívüli változatokat tüntetnek föl a különböző egyéneknél. Azt mondják, hogy a kínaiak ezeket az arabeszkéket névalírás helyett is használják. (Erre is előbb jöttek hát rá mint mi.)

Mihelyt így elkészült valamelyik gonosztévőnek embermért kártyája, vagy czédulája, akár örökre lemondhat egyénisége vagy azonossága rejtegetéséről. Még ha évekkal ezelőtt itélték volna is el utoljára, tíz, husz évvel ezelőtt, még ha a vétség eltorzította, összeránczolta is arczát, meg is görbitette termetét, meg is fehéritette vagy el is tüntette hajzatát, öt perc alatt megtalálják embermért czéduláját és nagy bámulatára egész életét csalatkozhatatlan biztonsággal állítják szeme elé.

Valamely egyén első mérése után czéduláját a levéltárba teszik, osztályozva azt egy igen zseniális módszer révén. Hála e módszernek, melyet »kiküszöbölésnek« hívnak, egy pillanatot dolga meg látni valamely adott gonoszté-

No ez már különösebb dolog.

Kálvin, Luther és Szewet Mihály kibékülése haláluk után. Hát aztán hogyan fogják tanítani abban a közös történelemben a genfi máglyát az unitáriusok előtt s Lutherépítetnőjait a többi protestáns felekezetűek előtt?

Már csak a felekezeti türelem érdekében is veszedelmes kísérlet volna ez.

Különbben is mi a kalvinizmus hanyatlásának okát nem kizárólag a megcsontosodott előítéletekkel teli s ugyancsak maradias papnevelési rendszerben látjuk, hanem abban, hogy híveinek pusztá negációkat ad, mint egyebet a szabad kutatás elve mellett tulajdonképpen nem is adhat. Ez pedig a nép vallásos érzületét ki nem elégíti. E miatt, a katolicizmustól elvadítva, az örökös protestáns filippikáktól ki nem elégítve belé sodródik a nazarenizmusba.

Nem egyetemi fakultás kell a protestántizmusnak, hanem dogmatika. Körvonalazott erős pozitívumok.

Különbben kíváncsian várjuk mit szól majd Wlassics ur a buzogány kitűzés kísérletéhez?

Potássy János.

A főreáliskolának gyásza van: egyik legkiválóbb tagja a tanári karnak, Potássy János tegnapelőtt d. u. Budapesten elhunyt.

Kellemes, mindenki iránt udvarias, figyelmes modoráért közkeletűségnek örvendett. Tanítványai éppen rendkívül szerették és tisztelték.

Tanítványainál csak szaktárgyait: a vegytant és ásványtant szerette jobban. Mind a kettőben kiváló szak tudós volt, a kinek véleményét hivatalosan is többször kikérték. A főreáliskola pompás berendezésű vegytani szertára az ő kiváló szakértelmének és izlésének lesz örök emléke. Ilyen kitűnően a modern tudomány igényeinek megfelelően s izléssel berendezett szertár a vidéki középiskolákban alig található; s ebben a hét teremből álló vegytani intézetben minden felszerelés az utolsó gáz- és vizesapig Potássy tervei szerint készült.

tévő czéduláját s vele együtt a szükséges tudnivalókat felöle. E százezernyi czédulát meg t. i. első sorban a fejek hossza szerint van osztályozva, kicsiny, nagy és közep hosszúság. Így jutunk az első három osztályhoz, melyek egyenként valami harmincezer czédulát tartalmaznak. A kérdéses egyén fejhosszasága szerint tudni fogjuk most már, melyik osztályba fog tartozni ő. Így hát valami 60,000 czédula ki van küszöbölve.

Minden harmincezer osztály három alosztályt foglal magában a fej szélességéhez képest. Így hát ismét kiküszöbölhetünk 20,000 czédulát. A legközelebbi osztályozás elvét a középujj hossza szolgáltatja; a megmaradt háromezret ismét három részre bontja a láb hossza; ebből 300-ra apad le ismét a kérdéses csoport a könyök méretei révén, mely számból százzal hagy meg a termet magassága.

A fülek különfélesége végre az egyességig vezeti a gyors keresőt. Aki nem látta, nem is képzei, mily rohamos gyorsasággal találják meg valamely kérdéses individuum czéduláját, s állapítják meg azonosságát.

Szükségtelen esetelni az illető vétkes csudálkozását, ámulatát, midőn az embermért osztály alkalmazottja néhány percnyi keresés után megmutatja az évekkal ezelőtt becses személyéről készült czédulát. Ez véget vet minden hazugságnak, minden ravaszságnak. E percztől fogva nincs miért tagadni. A gonosztévő ir-

Nemcsak szaktudós volt az elhunyt, ezt mindenki tudta róla. Hanem művész is volt, a mit csak kevesen tudtak. A vegytani szertárban van néhány meglepően szép rajza a falon kifüggesztve. Kedvvel és igen ügyes, költői irányban tudott írni is, bizonyára sokan fogtak még emlékezni arra a hangulatos felolvasásra, melyet pár év előtt a Szigligeti-társaságban a rózsákról tartott.

Életrajzi adatai a következőkben foglalhatók össze:

Született Zemlénben 1850. november hó 4-én. Középiskoláit elvégezvén, a műegyetemen vegyészeti tanulmányokat végzett s vegytanból és természetrajzból tanári oklevelet nyert. Emellett a Gabelsberger—Markovics-féle rendszerű gyorsírással is megismerkedvén, a kitűnő rendszernek csakhamar egyik legbuzgóbb terjesztője lett. Mielőtt Nagyváradra jött, Magyar-Ovárt a gazdasági akadémián, később Kecskeméten, Székesfehérvárott és Nagykállóban is működött. A nagyváradi állami főreáliskolához 1890-ben nevezték ki s itt buzgó betöltötte hivatását, küzdve a lappangó kórral, míg végre a halál elszólította a kathedrálról.

Betegsége már regibb keletű; gyomor-bajjal küzdött már évek óta, de azért ő volt az, a ki legkevesebbet mulasztott. Pedánságig menő lelküismeretessége nem engedte, hogy bármily kevés könnyítést megengedjen magának. Végre a jelen tanév elején, 1900. novemberben barátai sürgetésére elhatározta magát, hogy folyton rosszabbodó állapotára való tekintettel, felutazik Budapestre. Még egyszer lement kedves szertárába, rendbe hozta dolgait s azzal a reménnyel ment fel a fővárosba, hogy rövid idő múlva egészségesen fog hazatérni.

A klinikán rögtön felismerték baja komoly voltát s gyógykezelés alá vették. De sem a tudósok tudománya, sem nejeinek önfeláldozó ápolása meg nem menthették. Állapota apróbb javulástól tünetektől eltérően, egyre rosszabbra fordult s tegnapelőtt d. u. a halál megváltotta szenvedéseitől. Temetése hétfőn lesz Eperjesen.

Nagyváradra tegnap reggel érkezett a hír, melyre a főreáliskola, a gimnázium és a kereskedelmi iskola, mely utóbbinak Potássy szintén tanára volt — kitűzték a gyászlobogót.

A főreáliskola tanári kara a következő gyászjelentést adta ki:

A nagyváradi állami főreáliskola tanári kara szomorodott szívvel jelenti, hogy szeretett kartársá **Potássy János**, főreáliskolai rendes tanár

folyó évi április hó 4-én életének 51-ik és tanári működésének 27-ik évében Budapesten hosszas betegség után az Urban elhunyt. A boldogult földi maradványai Eperjesen f. hó 8-án fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint örök nyugalomra helyeztetni. Nagyvárad, 1900. április 5. Áldás emlékére és béke hamvaira!

Emlékét tanítványai és kartársai kegyeletén kívül meg fogják őrizni irodalmi munkái (ismeretterjesztő cikkek, népszerű felolvasások, A chemia szerepe a mezőgazdaságban, A kereskedelmi iskola keleti utazása, Nagyvárad vízellátása, stb.) s két hatalmas, tudományos értékkel bíró gyűjteménye a főreáliskola vegytani szertárában. Egyik gyűjteményét Nagykállóban készítette s ez a Nyírség talajának vegyelemzését tünteti fel hat nagy üveges táblában és ezzel az 1885-iki orsz. kiállításon díjat is nyert. A másik fekete, fehér és rózsaszín jegeceken a kristályképződés különféle fokozatait és alakjait mutatja be vagy száz természetes jegecen. E kristályok előállításán két évig dolgozott Potássy s azok a milleniumi kiállításon is feltűntek s velők érmet nyert.

A kiváló tudásban elvesztette ugyan a reáliskolai tanári kar egyik legderekabb, legműveltebb tagját; de emlékét megőrzik alkotásai, főleg a vegytani szertár s polgártársai megbecsülése.

Rablógyilkosság a fővárosban.

Budapest, ápril 5.

Nagypéntek hajnalán hajmeresztő gyilkosság verte fel a Belváros csendjét.

A gyilkosság helye a Városház-utca 12. számú ház. Négyemeletes, alig három esztendője épült, a tulajdonosa **Friedrich József** zálogházi becsüs. A földszinten, közvetlenül a kapu baloldalán van **Reismann József** pálinka mérése. A tulajdonos az üzletet elszámolásra átadta **Blass Zsigmond**nak, egy csepei születű 25 éves fiatalembernek.

Őt sebesítették meg a gyilkosok **kalálsan**, a kik eddig ugyan még ismerellenek, de úgy lehet, hogy még ma hurokra kerülnek. A gyilkosok nem vihettek sok pénzt magukkal, mert a fiókban sohasem hevert több pénzt 80—100 forintnál.

Az áldozat a Rókus-kórházban fekszik eszméletlenül. Kihallgatni nem lehetett még és **felépüléséhez nincs remény**. Fejét hét szurt és ütött seb ékteleníti.

A rémes esetről tudósítónk a következőket jelenti:

Hirt János vármegyei szolga mindennap reggel benézett Blasshoz egy pohár pálinkára. Ma is be akart menni hozzá. Háromnegyed öt óra felé lehetett. A vasredőnyt már fölhuzták, de a kis üveg ajtó belülről be volt zárva. Hirt elment, betért egy másik pálinkamérésbe. Később azonban kíváncsi volt, hogy az üzlet miért volt zárva, vissza ment Blass üzletébe. Öt óra akkor már elmúlt. Az ajtót nyitva találta. Benyitott és iszonyattal vette észre a szörnyű látványt. **Blass Zsigmond** hörögve feküdt az ágy mellett, a középső helyiségben, fejéből patatokban folyt a vér.

Hirt ijedten futott ki az utcára. Ott találta közel a bolthoz **Doba Jánost**, az 1211-es számú rendőrt. A rendőr rögtön a mentőkért telefonozott. A mentők bekötözték Blass sebeit és beszállították a Rókus-kórház sebészeti osztályába. A rendőr jelentésére csakhamar a helyszínére érkezett a főkapitányság tüzeteles tisztje, **Palós** segéd-fogalmazó dr. **Fleischer Kornél** vizsgálóbíróval és több detektívvél.

A vizsgálat.

Fél tíz órakor megjelent a gyilkosság helyén a bűnügyi osztály referense, **Tóth János** államrendőrségi fogalmazó, **Rutter** kapitány detektív főnökkel és **Fischerrel**, a rendőrség fényképészével. Fischer lefotografálta a belső helyiséget és a lemezen híven meglátszik még az a kilocsesant agyvelő rész is, a mi a párnára és a vaskállya falára tapadt. Semmiféle bűnjel nem maradt a helyiségben. Az áldozat véres ruhájából csak a mellényt hagyták a mentők a bolihelyiségben. Közben megjött a Rókus-kórház orvosainak a jelentése, a mely szerint a még mindig eszmélet nélkül fekvő **Blass Zsigmond** fejét hét mély szurás és ütéstől származó seb borítja. Állapota válságos.

Rutter kapitány maga elé csitálta most **Reismann Józsefet**, az üzlet tulajdonosát. Reismann ezelőtt egy esztendővel bérelte ki a

galmatlanul sarokba van szorítva. A legzseniálisabb hazugságok épülete is összeomlik.

Az imént tárgyalt embermérő leírás tisztán büntetőjogi természetű. Arra való, hogy megőrökitünk vele valamely első alkalommal büntetett egyént, vagy fölismertünk egy visszaesőt. De van még másfaja a leírásnak, amely azon az elven nyugszik, hogy nincs két tökéletesen hasonló egyén. Ez a körülményes leírás, melynek feladata valamely egyén összes külső sajátosságait megállapítani, úgy, hogy már az első pillanatra, körülményes vizsgálat nélkül fölismerhesse őt valamely eléggé gyakorlott szem.

Poise a híres anatómus azt mondja: **»A szem csak azt látja a dolgokban, amit néz, és csak azt nézi, aminek eszméje már meg van az észben.** Ez a gondolat ihlette meg **Berillont**, hogy teljessé tegye művét. behozva az embermérő leírás mellé a **körülményes leírást**.

Ez utóbbi tehát szintén az osztályozáson alapszik. Vegyük például az orrot. Ez azon részletekhez tartozik, amelyek legjobban egyéniük az arcot. Néha az orr maga az egész arcjelleg. Caesar és Napoleon sas-orra, a francia királyi ház »bourbon« orra, Cyrano de Bergerac orra vagy inkább orrmánya, mind híresek. **Berillont** tanulmányozta az orrok sokaságát, osztályokra osztotta azokat, valamint a termetet, a fejet, lábat stb. Ezentúl minden orr, bármily rendes, vagy bizarr legyen is, osz-

tályozva lesz, s a jól informált szem megismeri azt ezer közül. A tizenöt száz millió orr ilyenformán három családra oszlik, körrajza szerint, homoru, egyenes és domboru. Ezek közül bármelyik lehet ismét feltűrt, vagy fitos vízszintes vagy lefüggő (pulykaorr). Ez már kilencz típust ad, amelyek valamelyikéhez hozzátartozik az öt világrész valamennyi orra.

Az arcz vagy a fej formája szerint kilencz-féle lehet: gulaszerű (alul széles, felül hegyes), romboid (alul felül hegyes, közép n kiszélesedő), bunkó alakú (felül széles, alul keskeny), négyzet alakú, kerek hosszú, kétszer domboru, egyenlően (asymmetricus), négyzögletes, (téglalány).

Lássuk a fület. A fül egymaga teljes leírás, biztosabb orrnál, arcnál. Nem változik az egész életen át. Alakulatainak különbözősége megszámlálhatatlan.

Valóban lehetetlen két egyforma fület találni, s alakjának azonossága egymaga szükséges és elégséges föltétele az egyén azonosságának. **A fül — az ember.** (L'oreille c'est l'homme.)

A fül nemcsak általános formája szerint különböztethető meg, amely négyzögletes, tojásdad, háromszögletes, vagy kerek lehet; nem csak fölső, vagy alsó szögélyének alakja és vastagsága, a fejtől való elállása, vagy jobban mondva, szétállása szerint is. Széjjel állhatnak a fülek fönt vagy alant, vagy teljesen. A czimpak épek, vagy átszurtek fülbevalók részére;

hasadtak vagy pláne megharapottak, csonkák, úgy hogy a fül pontosan eszközölt leírása egymaga elegendő az azonosság megállapításához, még oly hosszú idő után is. A fül sohasem változik.

Mihelyt egyszer valakinek személyleírása meg van állapítva, változtathatja magát, ah gy akarja, de hába. Megöregedhetik, elvesztheti haját, megnövesztheti, vagy vágathatja mestersegesen szakállát, mindez hiábavaló fáradság. A kutató szem, amely nem lát egyebet arcán, mint amit nézni akar ott, figyelmére se fogja méltatni a fésülés, a ruházat mellékes részleteit; amit meg fog nézni, az lesz, aminek eszméje már meg van az észben: az orrot, az arcot, a fület. A többivel édes keveset törődik, a felületes különbségek nem léteznek az ilyen fürkésző előtt. Oly biztos ez a módszer, hogy nemcsak élőkre alkalmazható, de azokra a szerencsétlen halottakra is, akik a morguba kerültek. A halálnak is megvan a maga körülményes leírása s így a halottak azonosságát is meg lehet állapítani, ha már egyszer bekerültek czédulák a gonosztévők levéltárába.

A körülményes leírás behozatala magával hozza annak szükségét is, hogy akik a gonosztévők kifürkészésével bíznak meg, előbb körülményes oktatásban részesüljenek. Meg kell őket tanítani a gonosztévők fölismerésére, ha bár a tömeg közé vegyültek is, vagy ha el is változtatták rendes kinézetüket. Hozzá szoktatják őket, hogy figyelmeiket az egyénileg jel-

helyiséget. Blass Zsigmondot két hónappal azután alkalmazta és vele mindig meg volt előgedve. A bevételekkel hetenkint pontosan elszámolt. Száz—százhusz forintnál több soha sem volt a pénzkészlet, most talán nyolczvan forint lehetett a kasszában. *Ez a pénz hiányzik.* Ezért a nyomorult pár forintért törtek a gyilkosok Blass Zsigmond életére.

A sajtóiroda jelentése.

A rendőri sajtóiroda déli félkettőkor kiadott jelentésében elmondja, hogy Hirt János vármegyei szolga vette észre a gyilkosságot. Blass arany órája és láncza is hiányzik, valószínű tehát, hogy rablógyilkosság esete forog fenn. A tetteseknek eddig semmi nyoma nincs, de a vizsgálat több irányban igen erélyesen folyik.

Blass Zsigmond állapota változatlanul változó. Őt sebe közül az egyik 12 centiméter hosszú. Eszméletét nem nyerte vissza és felépüléséhez az orvosok semmi reményt sem fűznek.

Budapest, ápril 5. (Saját tud. táv.)
A gyilkost ma délben a gázgyárban le tartóztatták. 19 éves kőműves legény. Eleinte tagadott, mire a vizsgálóbíró kiadta a parancsot, hogy a haldokló elé kell vezetni. Erre a gyilkos összerázkódott s azt mondta a bírónak.

— Vallok! Én nem akartam tagadni. Elmondta, hogy ma reggel kávét vitt szokás szerint a meggyilkoltak, kinek pénzes ládája nyitva volt. A sok pénz elvakította és tulajdonosát fejbe vágta egy nála levő kalapáccsal.

Mozgó fényképek.

Belgrádból távirják, hogy ma az egész városban **nyílt titokként** elterjedt a hír, hogy Draga királynő pár óra előtt egészséges **fiúgyermeknek adott életet.** A hírt hivatalosan még nem tették közzé s nem is fogják, mert Sándor király állítólag a **trónöröklés rendjén változtatni óhaj.** Ezzel kapcsolatban megemlítik, hogy a szerb katonatiszték már **két hónap óta nem kaptak fizetést.**

lemző vonásra fordítsák, amelyet ha egyszer megtaláltak, nem marad semmi ok kételkedésre. És így a híres »szempillantás«, mely egykor ösztön volt, természet adomány, ma oly képesség, mely elsajátítható tanulás által, ma módszer dolga. Ez a tanítás ma már be van hozva nemcsak Franciaországban, de Németországban, Ausztriában, Svéd és Norvégföldön, Itália, Dánia, Svájc, sőt Romániában is. Mihelyt valamely gonosztévő nyomára jöttek, mihelyt tudva van, hogy ezzel vagy ezzel a vonattal fog érkezni, vagy ilyen meg ilyen hajón, hogy valamely vendéglőben, bálban, nyilvános helyen meg fog jelenni, akkor igen ritkán szabadul meg azok kezeiből, akiknek hivatalának fölfedezni őt s akik e célra az ő fényképével vagy leírásával vannak ellátva.

A híres anarchista, Kriegenstein, más néven Ravachol gonosztettei még élők emlékezetben vannak. Elfogatását a Vérv vendéglőben Boulevard Magenta, 22. sz. 1892. márcz. 30-án, három nappal a Clichy-utcai robbanás után, annak köszönhetjük, hogy pontos leírása a sajtó útján általánosan ismeretes volt. Máskor is lévén dolga már a rendőrséggel, balhíselykén jellemző sebet kapott; Lhérot észrevette a hasonlóságot, a szintén észrevett sebbel, nem kételkedhetett az azonosság felől s menten el is fogatta hírhedt gonosztévőt.

Vagy egy másik példa. Egy vádlottat, a kit csak az ímént mérték meg, visszavezették

Sándor (foglalkozására király Szerbiában): Ennyi malőr sok egy rakásban! A kárpi-tos nem hagy békét, hogy mért nem fizetem ki már a rendelt plüss garniturt, a masamodot most zavartam el, az is a kalap árúért jött, mit most vettem Drágának. Még csak a susztor hiányzik, pedig az új sárga cipőnek már is félre áll a sarka. Na mi az? Ki van itt?

Dr. Chininovic (alázatos hajlongással): Felség! A felséges királynő állapota immár abba a stadiumba concludál, hogy lehetetlen vele többet kikocikálni.

Sándor: De az nem lehet! Ezt meg kell akadályozni. Ez nagyon korai lenne! Na még csak az kellene.

Chininovic: A természet útjába nem lehet állani! A szép frigy örömmel várt gyümölcse a legszebb piros tojás lesz Szerbia számára.

Sándor: Vak apád! De terveim melyek még nem öltöttek testet? Mi lesz azokkal, különösen a szép reformokkal és azok legszebbikével, a trónörökléssel.

Chininovic: Ha fiu lesz az ujszülött, pedig olyan andungom van, hogy az lesz, rendbe van a dolog.

Sándor: De én azt akarom, hogy ez a jövőre nézve praecedenst alkosson. Ugy-e nem érti?

Chininovic: Egy szót sem.

Sándor: Na hát újjon le, hadd mondok el a Trónöröklési igényei egyedül csak fiutódoknak lehetnek. A részletezésben talán kivételbe is bocsátkozom. De csak olyan utódok tarthatnak igényt erre a reperálásra szorult trónra, kiknek szülő anyja a nép leánya, apja a királyi házból került ki, Oly fiuk, kiknek anyja mérnök özvegye, előnyben részesülnek. Ert már?

Chininovic: Érttem felség . . . De akkor egy új intézményt: »A mérnök özvegyek menhelye trónörökösök számára« czímmel kell alakítani, mert nem lehet tudni, hogy akad-e kellő időben egy szemrevaló bánatos kis özvegy.

Sándor: Na ugy-e, hogy ez a trónörökösödés páratlan szerkezetű lesz.

Egy öreg asszony (bekiált az ajtón): Megvan a gyerek! . . . Fiu! . . . Olyan mint a tésúr! . . .

Sándor: Bozsemej! Végem van!

Chininovic: Fogadja felség szerencse kívánataimat és mivel tetszik tudni már két év óta nem kaptam egy kis baksist, talán ez öröm hatása alatt . . .

Sándor: Megkapja. Hisz csak van annyi hitelem, hogy el tud elsejég várni.

Pisztrángovics (egy szerb tábornagy indulatosan belépve): Sír! . . . most se kapunk pénzt?

Sándor: Kapnak! Hogyne kapnának! Tudja elsején, most fiam született, kell a keresztelőre.

a börtönbe, midőn az egyik gyakornok észrevette, hogy egészen új kalapja eltűnt s helyete egy elhordott rossz kalap maradt. A gyakornok tudakozódott a napi mérések felől, melyeket a rossz kalappal összevetett. Csakhamar kiszült a rossz kalap gazdájának a neve, a tolvajé. A szabadon bocsátással megbízott őrt küldötte a tolvaj után, aki azon hiszemben, hogy kieresztik, gyorsan ott termett. A meglopott gyakornok elé vezették, aki csakhamar levette saját kalapját a keservesen megcsalódott rab fejéről. Legyen bár szó anarchista gonosztévőről vagy közönséges tolvajról szó, mindkettőt könnyen felfedezhetni az embermérő vagy a körülményes leírás segítségével, melyek egymást kiegészítik és kölcsönösen igazolják.

Mindkettő azon, értekezésünk folyamán többször hangsúlyozott igazságon alapszik, hogy nincs két egyforma ember, valamint nincs két egyforma levél, két virág, melynek színe, illata teljesen azonosak lennének. Ahány lény, annyi egyed. Még az ég csillagai se egyforma tűzűek. A teremtés mérhetetlenségében nem léteznek két egyforma világ, két egyforma alakú lény, két parány, amelyek egymást helyettesíthetnék s amelyek mérlegre téve egyensúlyt mutatnának. Éppen ez a változatosság az, a mely a természetnek különböző és mégis harmónikus szépséget kölcsönöz.

Pisztrángovics: En nem várok tovább. De a többi tisztek sem: itt a rangom nem akarok ráfizetni, megyek vissza a sertéskereskedésbe.

Sándor: Hát menjen! Ki tartja? Goromba fráter . . . (el)

Kuleslyuk.

(Egy félhomályszerű szoba).

Sándor: Masinám!

Masina: Sasám!

Sándor: Olyan mint te!

Masina: A szeme a tied! Oly boldog vagyok!

Te is?

Sándor: En . . . hát én is.

Egy öreg asszony: Tésúr, tessék csak ki-menni, egy fiu van itt valami tavaszi gallérről szóló számlával. (Puby).

UJDONSAGOK.

Feltámadás.

Az irás beteljesedett. Harmadnapra halot-taiból feltámadta s azóta minden évben áhitat-tal, vallásos buzgalommal ünnepli meg a kath. egyház a megváltás nagy munkájának befejezését. A hívő lelkek nagy serege tölti be a templomok minden zugát s felhangzik a magasztos ének, melyben megnyilatkozik a hit és a kegyelet:

»Feltámadt Krisztus e napon«

A nagyváradai templomokban a nagyszombati szertartások a következő sorrendben lesznek megtartva:

A székesegyházban reggel 7 órakor tűz, husvéti gyertya és keresztviz szentelés, 9 órakor nagy mise. Délután hat órakor feltámadási szertartás.

A v.olaszi-i plebánia templomban reggel fél 7 órakor tűz, husvéti gyertya és keresztkut szentelés, azután nagy mise.

Várad-Ujvároson reggel 7 órakor szent-ség-kitétel a szent sirba, 8 órakor tűz, husvéti gyertya és keresztkut szentelés. Utána nagy mise.

Várad-Velenczén reggel 7 órakor szent-ség-kitétel, utána tűz, husvéti gyertya, keresztkut szentelés és nagy mise.

Az Orsolya-zárda templomában szintén reggel 7 órakor kezdődnek a szertartások.

A feltámadási szertartás a különféle templomokban a következő sorrendben tartatik meg:

A székesegyházban este 6 órakor.

Várad-olaszi-i plebánián este fél 8 órakor.

Várad-Ujvárosi plebánián este 7 órakor.

Várad-Velenczén este 6 órakor.

Orsolya-zárdában este fél 7 órakor.

Premontrei-rend templomában délután 3 órakor.

Irgalmas-rend templomában délután 4 órakor.

Kapuczinus-rend templomában este 6 órakor.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és esütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Április 8. Nagyvárad első ált. munkás betegsegélyző egyesület közgyűlése a Zöldfában d. u. 3 órakor.

Április 14. A Szigligeti-Társaság közgyűlése d. e. 11 órakor a városházán.

* **Új tiszti orvos.** A tiszti orvosi vizsgák országos bizottsága által Budapesten 1901. évi márcz. 1-21-ig tartott vizsgálaton dr. **Komáromy Dezső** nagylétei magánorvos szép eredménnyel lett képesítve.

* **Nagypéntek.** Van egy nap az esztendőben, mikor megállunk az Üdvöztők zöld cziprusok, ékes virágokkal díszített szent sirjánál. Fülünkbe cseng a mementó mori s megretten a legelvetemültebb ember is. Eszébe jut az ember gyarlósága, a tulvilág, a kárhozat s térdel meginognak. Imádkozni kezd. A templomok egész nap hívőkkel vannak telve s megindul a menet a Kálvária felé s az Üdvöztő nagy tragédiája áhitatos, vallásos érzést ültet a szivekbe. Ezen magasztos érzelmek hatását láttuk tegnap a kegyelet impozáns megnyilatkozásában, melyet a város katolikus közönsége részéről láttunk. Valóságos népvándorlás indult a Kálvária felé s alig lehetett járni az utakon. Délelőtt az összes templomokban csonka mise és passió tartatott, mely után az Üdvöztő szent testét sirba helyezték. A szokásos körmenet a Kálváriára a hűvös időjárás miatt elmaradt s az összes templomokban a rendes időben folyt le a Jeremiás siralmainak éneklése, az ugynevezett zörgő-vecsernye.

* **Robbanékony cikkek árusítása.** A kőolaj (petróleum) továbbá lőpor és egyéb robbanékony és gyúlékony cikkek tartására vonatkozó szabályrendelet szigorú végrehajtása ugy forgalmi, mint különösen tűzrendőri szempontból igen nagy fontosságú lévén, utasítottam a kerületi rbiztosokat, hogy a kerületükben a fent jelzett cikkek árusításával foglalkozó kereskedőket és szatócsokat haladéktalanul írják össze. E végből felhívom érdekelteket, hogy a vonatkozó szabályrendelet 2. §-a értelmében petróleum, lőpor és egyéb robbanékony és gyúlékony cikkek árusítását illetőleg ebbeli szándékukat az illető kerületi biztosoknál (és pedig: Olasz: Kápolnay Gyula, Ujváros: Lőrinczy Gyula, Váralja: Szabó Gábor) 6 nap alatt jelentsek be. Nagyvárad, 1901. április hó 3-án Gerő, rendőrőfkapitány.

* **A muzeum megnyitása.** Holnap, a feláradás ünnepén, megnyitnak a váradi muzeum ajtai is. Mióta új házában elhelyezkedett, négy év óta egyes tárgyai két híres kiállításon szerepeltek, egyszer se a magunk kezdeményezéséből, mindkét esetben az illető kiállítási rendezőség felszólítására. Először ezredéves kiállításunk fényét emelték egyes ötvös-műtárgyaink, másodsor, tavaly a Szajna partján, az Esplanade des Invalides-on épült csudaváros egyik tündéri szépségű pavillonjában voltak láthatók. Mióta megnyit muzeumunk, értékes modern festményekben, régészeti leletekben, iparművészeti tárgyakban egyaránt rendkívül meggyarapodott. Az állam, egyes magán Mecenások egyaránt siettek becses adományaikkal gazdagítani tartalmát; illusztris vendégek, főurak, tudósok nem győzték magasztalni szépségét, változatosságát, nem sejtett gazdagságát. Voltak, akik a fővárosi gyűjteményeket leszámítva, elsőnek mondták magyar földön; hogy gobelin-gyűjtemény egy sincs Magyarországon ehhez fogható, mindenki elismerte. Egy részről várjuk még a teljes, a tevékeny, a pártoló elismerést: a váradi közönség részéről; ez még mind e napig nem mutatta meg, hogy ismeri és becsüli a kincsét, melyhez egészen rendkívüli szerencse révén jutott. Reméljük, hogy az új század első esztendejében ennek is eljött az ideje, hogy intelligens közönségünk gyakran föl fogja keresni a helyet, ahol mindig gyönyörködhetik és okulhat.

* **Előléptetések.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Grósz József nagyváradi főmérnököt a III. rendfokozat 3. osztályából, ugyanazon rendfokozat 2. osztályába léptette elő. — Ugyancsak előléptette a kereskedelemi miniszter a nagyváradi társas körök egyik régi ismerősét, Hort Józsefet, ki jelenleg Brassóban van alkalmazva, a III-ik rendfokozat 2-ik osztályából ugyanazon rendfokozat 1-ső osztályába.

* **A nagyváradi Fehér kereszt-egylet működéséről a következő értesítést vettük:** Az egylet hűlgy-választmánya által rendezett gyűjtés eredménye 844 kor. Az elnökön özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné kezdeményezésére gyűjtöttek:

Mezey Vilma 52 K., Bognár Sándorné 12 K., Beöthy Lászlóné 50 K., dr. Baróthy Ákosné 6 K., dr. Berkovics Miklósné 7 K., dr. Berkovics Ferenczné 2 K., dr. Dóri Ferenczné 4 K., Fekete Sándorné 5 K., dr. Grósz Albert 8 K., dr. Gyémánt Jenőné 2 K., özv. Grunwald Henrikné 2 K., dr. Hoványi Gyuláné 2 K., Huzella Gyuláné 20 K., Wechsler Adolfné 63 K., Kunz Gusztávné 4 K., dr. Kornstein Lajosné 30 K., Láng Józsefné 20 K., Léderer Dávidné 2 K., Molnár Lajosné 8 K., ifj. Moskovics Mórné 32 K., Nyíry Györgyné 4 K., Nagy Ferenczné 20 K., özv. Rechl Ignáczné 13 K., Ritoók Zsigmondné 2 K., Sal Ferenczné 2 K., Schlauch Jozefin 10 K., ifj. Schwarcz Ábrahámné 26 K., Schwarcz Ferenczné 44 K., Tóth Imréné 14 K., dr. Bulyovszky Józsefné és Elnökön 272 K., özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné elnökön 84 K. Összesen 844 K.

Az egylet által gondozásba vett csecsemők és gyermekek száma Nagyváradon és vidékén 950. Ezek részére havi tápdij fejében e hó elején kifizettetett 11.000 K. A nyári fehérenmű és ruházati szükségleteket özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, dr. Bulyovszky Józsefné, Bognár Sándorné, Mezey Vilma, Tóth Imréné, Schwarcz Ferenczné, Wechsler Adolfné urhölgyek ma osztják ki a gyermek menhely helyiségében a sok száz csecsemő és gyermek gondozói között. Dr. Rácz Ödön, igazgató-orvos.

* **Uj hajóúriás.** Angolországban tegnap bocsátották vízre a *Cellis* nevű hajót, mely a hajóúriások közt is a *legnagyobb*. A hossza hétszáz láb s hosszonyezer tonnás. A *Cellis* Liverpool és New-York közt fog közlekedni. Mindössze negyfedélezer utasra van berendezve.

* **Kétezer koronás alapítvány a F. M. K. E. javára.** Baró *Luzsénszky* Félix, a transzvái magyar önkéntesek kommandánsa, a ki legutóbb országos körutatót tett s a vidék nagyobb városaiban, a *Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület* kulturalapja javára felolvasásokat tartott az angol-búr háborúról, a napokban tért vissza Budapestre. A felolvasások anyagi eredményéből a nemes báró *kétezer koronás alapítványt* tett a F. M. K. E. javára, azzal az emberbaráti rendelkezéssel, hogy az összeg kamatai mindaddig tőkésítsenek, míg a kamatokból a felvidéki óvodák legszegényebb gyermekei a téli hónapokban déli meleg levést kaphatnak.

* **Dráma a pályaudvaron.** Pétervárról jelentik: A városi vasut itteni pályaudvarán a napokban izgalmas jelenet folyt le. Sepenikor, a »Petersb. Listok« egyik munkatársa épen jegyet akart váltani az osztrák határig, midőn két csendőr lépett, melléje, a kik őt a rendőrszobába kísérték, a hol a csendőrparancsnok előtte kijelentette, hogy *le van tartóztatva*. Sepenikor erre revolvert rántott a föbe akarta magát löni, azonban a csendőrök reája vetették magukat, miközben a revolver elsült és a golyó az íróasztalnál ülő Zitakorr csendőrparancsokat találta, a ki összerogyott és néhány percz múlva meghalt. Sepenikor, kit azért tartóztatnak, le, mert nagy része volt a diákzavargásokban, szigorú büntetéstől tartván Ausztriába akart szökni.

* **A kivándorlók pénze.** A posta- és táviróigazgatóságok kimutatása szerint évenként 18-22 millió korona jön be hazánkba Amerikába kivándorolt honfitársainktól. E pénzküldemények elküldése és megérkezése többnyire oly manipulációk mellett megy végbe, melyek ugy a küldőket, valamint az átvevőket rengetegül megkárosítják s amellet hazafias szempontból is igen veszedelmesek. Nevezetesen az Amerikában élő magyarság haza küldendő pénzt vagy család ügynökkökhöz, vagy szláv bankokhoz viszi s itt a pénzbevitásért és elküldéséért irrtózatosszorakamatokat fizetnek velők s nem egy része a pénznek elkallódik, a másik része pedig a pánszláv ban-

kokba folyik. *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter most kísérletet akar tenni azzal, hogy miként lehetne e pénzküldeményeket lebonyolítani, hogy a kivándorlók a családoktól megóvassanak, sőt levonások helyett kellő kamatban is részestüljenek pénzüik után. Ebből a czélból a miniszter, miután a hadihajókon kitűnően bevált az az ujítása, hogy ott postatakarékpénztárakat állított föl, most amerikai cs. és kir. konzulatusainknál ily postatakarékpénztárak felállítását tervezi, melyek a kivándorlók pénzének hazaküldését, teljes biztonságot szolgáltatva, sőt kamatot is fizetve, lassankint teljesen magukhoz vonnák. Halász Sándor postatakarékpénztári osztálytanácsos már el is készítette az idevonatkozó pénztári és ügyviteli szabályzatot, melyek most már a továbbtárgyalás alapját fogják képezni.

* **Hordárok Nagyváradon.** Már egy izben voltak Nagyváradon hordárok rendszeresítve, azonban rövid fennállás után beszüntették. Most *Gerő* Armin főkapitány újra tervbe vette a hordár rendszer behozataltát s rövid idő alatt óhajtja tervét végrehajtani.

* **A hivatlan lovas vendég.** Sándor grófnak, a híres lovasnak, aki árkon-bokron, szekereken, embertömegen át tudott ugratni a lovával, utódja akadt egy svéd huszártisztben. Fogadott tisztársaival, hogy egy szálló másodemeleti helyiségébe lovagol fel, hol egy privátársaság lakománál ült. Fogadását meg is állta. A keskeny és meredek szállói lépcsőn felragadt a lovával, belovagolt a szobába és a lakomára terített asztalt háromszor megkerülte lóháton. A vendégek természetesen elhűtek a hivatlan lovas vendég látásán, de a snájdig huszártiszt udvarias bocsánatköréssel kimentette magát. Aztán minden marasztalás ellenére megint lelovagolt a lépcsőn és sértetlenül ért az utcára, hol társai hurrával fogadták. Egyébként három napi kaszárnyaáristomot kapott lovas csinyjeért.

* **A feloszlatott »kommünista« gyűlés.** A fővárosi szocialisták nagy népgyűlést hívtak egybe a Dob-utca 77. szám alatti vendéglőbe, »A párisi kommün« napirenddel. A gyűlést azonban Tóth Lajos kapitány feloszlatta. A gyűlést Weltner Jakab elnök nyitotta meg s átadta a szót *Bokányi* Dezsőnek, aki azt fejtegette, hogy a nagy francia forradalomtól a német-francia háborúig a munkásság mindig engedte magát kihatásolni a burzsoázia által. Megzafolja azután a sokat hangoztatott állítást, hogy a *kommünisták a magánvagyon ellen törtek volna*. A kommüne rövid ideje alatt rablás, lopás nem fordult elő, sőt a fosztogatókat maga a nép felakasztotta. A nemzeti bankot maga a nép őrizte. A folytonos harcok mellett találtak időt üdvös törvények hozatalára. Fiatal gyermekek, leányok küzdöttek a torlaszokon a nép szabadságáért s a munkásság azért lát bennük hősokeket. Tóth Lajos kapitány a szónok beszédét félbeszakítva kijelenti, hogy a büntények elkövetőit nem lehet hősoknek tartani s felszólítja az elnököt, hogy a szónokot erre figyelmeztesse. Weltner elnök ezt megtagadta s azt mondotta, hogy a szónok nem szolgáltatott okot a figyelmeztetésre, mire Tóth kapitány a gyűlést feloszlatta. Az elnök figyelmeztetésére a munkások nyugodtan szétesztek.

* **Zsidó statisztika.** Magyarországon a zsidó lakosság volt 1805: 127.816; 1840: 244.035; 1850: 252.266; 1860: 407.257; 1890: 725.000. — Galicziában a zsidók száma a XIX. század elején körülbelül 125.000 volt, ma 800.000 körül van. A különbség azonban az, hogy a magyar zsidók osztrák és lengyel bevándorlás által, a galicziai pedig tisztán belső szaporodás által emelkedett. Olaszországban 40.915, Franciaországban Algírral együtt 170.000, Angliában 150.000, Belgium és Hollandiában 100.000 zsidó lakik. A világ legnagyobb zsidó községe a new-yorki, melyet 4-5000-re becsülnék. Utána következik *Varsó* hol az utolsó népszámlálás szerint 213.678 zsidó él. Az egész zsidóság $\frac{1}{5}$ része Európában lakik: 7-8 millió.

Nagyvárad történetéhez.

Az a »közadokozás«, mely a nagyvárad vár és Nagyvárad város, valamint Bihar megye történetéből csupán egyes eseményeket, egyes régebbi vagy újabb műveket juttatott hozzám, ma már 300 hasábra menő jegyzeteknek adott életet.

Ezt a jóindulatot keresem ujjal fel, midőn a következő eseményekre kérek utbaigazítást.

1703. április 6-án Kálmáncsai István szepesi kamarai királyi biztos, miért volt Nagyváradon?

1697-ben mennyi volt Nagyvárad házáinak és lakóinak száma? Hol épített magának lakást Benkovics Ágoston nagyvárad püspök?

1699-ben mennyi volt a házak és lakosok száma?

1699-ben elrendelt kéményseprésnek van-e nyoma családi irományok között?

1698-ban volt-e Nagyváradon tisztviselőválasztás? Ha igen? A püspök megbizottja, vagy a vár parancsnoka vezette-e a választást?

1702-ben május 10—20 közt, volt-e Váradon Paget lord sztambuli angol követ és ha igen? hol volt megszállva?

1703. július 19-én, Diószegre tört kuruczok dúlásának leírása meg van-e? Gődén és Bóné-családok élnek-e?

1704. (februártól májusig mikor) rendel H. Rákóczy Ferencz fejedelem Bihar megyének, hogy in surrectiót publicáljon és ezer gyalogost küldjön.

1706. január 5-én, német és rác sereg megszállotta-e Belényest? Mert B. Barkóczy kurucz generális, 4 kompánia kurucz talpással és 50 hajduval, eme hír nyomán vonult — Pocsajig.

*

Nyomot keresek arra, hogy a mikor 1477. március 29-én kelt rendelettel, Mátyás király, Nagyváradról Debreczenbe tette át az áru-megállító helyet; milyen nevű és foglalkozású családok távoztak — Debreczenbe?

1544-ről feljegyezett; órákig tartó napfogyatkozásnak van-e régi iratokban nyoma? Követte-e azt három hold fogyatkozás? Volt-e a jelzett évben temérdek sáska?

1784-ben divatbajótt »papmarás«, hol nyilvánult kiválóbb alakban?

1785. márcz. 18-iki rendelet, mely a főispánságok beszűntetésével, az országot tíz kerületre osztotta; a Nagyváradhoz osztott megyék (városok) névsora; hol található?

1785-ik évi rendelet, mely a gyümölcsenyésztés előmozdítását (és a nagyvárad posztógyár felállítását) sürgeti, meg van-e községi levéltárban?

1790-iki országgyűlésre megválasztott képviselők tettek-é? és hol tettek esküt?

1791-től, választottak-é a tisztviselők egy huzamban több évre?

1805-ben, József nádor felhívására, hány insurgens jelentkezett Nagyváradról és ki volt az insurgensek kapitánya?

1805. július 16—20. közt, József nádor, 1807. május 12—16. közt Károly főherceg, 1810. július 1—4. közt Rainer főherceg, ő fenségeik voltak-é Nagyváradon?

1816. január 29—30. közt említett rettenetes hideg hány fok volt; a kifagyott vetés folytán elszéledt és éhenhalt oláhság létszámának van-e nyoma?

1734-ben Bodrog-Keresztúron tartott ref. egyházi gyűlésen ki képviselte Nagyvárad és Bihar megye ref. egyházait?

1817-ben Carolina Augusztia királynő részére küldött ajándékhoz, járultak-e községek, avagy magánosok?

1822-ben megjött palló csináltatási rendelet, milyen mértékben hajtattott végre Nagyváradon?

1829. évi földrengés (jul. 21.) az Érmelék melyik községében, s mily mértékben nyilvánult?

1830-ik éven járult-e a megye valamelyik községe, s mily mértékben a koronázási ajándék és ujoncz jutalékhoz?

1731-ben dult cholera mily mértékben dult Bihar megye egyik másik vidékén.

1838-ban járult-e valamelyik község, a pesti Nemzeti muzeum építéséhez? Onkéntes adakozás, vagy kivetett összeggel.

1841-ben a pesti Nemzeti színház építéséhez járult-e község vagy magános család?

Ki volt utolsó követe Nagyváradnak a pozsonyi diétán?

1859-ik évi olasz háborúba ment-e önkéntesnek valaki Nagyváradról avagy Bihar megyéből?

*

Emez adatok elég fontosak arra nézve, hogy részletesen megvilágíttassanak. Sok keresés, sok várakozás után, be is lehetne igazolni.

A t. közönség részéről nyilvánított jóindulat bátorított reá, hogy egy kérdésessel kerülöm ki a száz keresést!

Rátkay József.

Igazságszolgáltatás.

Küzdelem a főnyereményért. Megemlítettük a mult napokban Fischer Albert esetét, ki egy budapesti ügyvéd által kérvényt nyújtott be a 4576. sz. jószív sorjegy sorozat megsemmisítésre nézve, mely állítólag elégett s mely sorsjegyek a főnyereményt nyerték. A törvényszék meg is semmisítette. Időközben azonban a nyertes, Taub Sándor zólyom-radványi segédjegyző személyében jelentkezett. A vége az lett, hogy bűnügyi feljelentést tettek Fischer ellen. Tegnap folytatták a félbemaradt tárgyalást.

Több tanu kihallgatása után a bíróság befejezte a bizonyító eljárást s ezután a pörbeszédre került a sor. Utánuk a törvényszék másfélórás tanácskozás után Fischer Albertet *bűnösnek* mondta ki a család kísérletének büntetésében és ezért *egy évi és tizhónapi börtönre* ítélte. A vizsgálati fogság által három hónapot kitöltöttnek vett a bíróság. Az ítéletet kiadni rendelte a törvényszék Taub Sándornak, hogy ennek alapján a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéknél a meghozott megsemmisítési határozat hatályon kívül helyezésére irányuló eljárást megindíthassa. A közokirathamítás büntetésének vádjá alól a vádlottat felmentette a törvényszék. Az ítélet ellen az ügyész sulyosbításért, a védő és vádlott felmentésért felebeztek. A vádlottnak szabadlábra helyezését a törvényszék megtagadta. A határozat ellen a védő felfolyamodást jelentett be.

SZÍNHÁZ.

Az egy hetes szünet után Husvét vasárnapján nyílik meg újra a Szigligeti-színház a közönség befogadására. Ez estőn lép föl először az új primadonna, Székely Irén a *Czigánybáró* Szaffi szerepében, az ujjonnan szervezett férfi és női kar is ez alkalommal mutatkozik be. Vasárnap délután a *Goldstein Számi* kerül előadásra fél helyárrakkal. Hétfőn az ünnep másodnapján lesz első fellépése *Ámon Margit*nak, az új szubrett primadonnájának, ki az *Ingyenélők* föl női szerepét játssza. Hétfő délután a *Babszem Jankó* című tündérajátékot adják.

Kritikusok veszedelme. Sajátságos pert indított Salvator Farino, ismert olasz író, a kritikusai ellen. »Vak szerelem« címmel szindarabot írt, a melynek bemutató előadása nem járt sikerrel. Az újságok beszámoltak a sikertelenségről. Ennek az lett a következménye, hogy a darab második előadására csaknem egészen üres maradt a színház. Ez nagyon fáj az írónak és elkeseredésében a

római kritikusok ellen fordult. Azt mondta, hogy a kritikusok meghamisították a darab sikere történetét és ezért kártérítést követel tőlük. A dolog már a bíróság előtt van. Értendő kíváncsisággal várják az olasz bírálók a pör kimenetelét. Mert ha a bíróság a szerzőnek ad igazat, akkor alighanem fontos fordulathoz ér az olasz kritika.

A Szigligeti-Színház új tagja. Somogyi Károly színigazgató, ki a színész felvételi vizsgán Budapesten volt, szerződtette Kertész Sándort, ki legjobban kitüntette magát a bizottság előtt s ki eddig ténylegesen működött a budapesti Vígyszínházban. Kertészben ambíciózus és nagytehetségű fiatal tagot nyer a színház.

REGÉNY-CSARNOK.

S i b i l l a .

Írta: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

65.

— Tegyen meg kedvére mindent, mi hatalmában áll, hogy ifjúkori boldogsága szerelem utóhangjait lelkében felébressze.

Bájosan a saislouguen végig dülve fogadta vendégeit a grófné. Oly szép volt, oly varázsló, mint valaha, a mérsékelt, elfátyolozott élénkség, lágy hangulat utóhatásával lelkes vonásain.

Cynár hajlandónak volt tévedésben hinni. Ez nem lehetett haldokló.

A zenei előadás kezdetét vette. Cynár fel lett szólítva Unica mellett egy széket elfoglalni. Egy kis piros lámpa barátságosan függött felettük s homályos világosságot vetett reájuk, mialatt a zenélők a terem másik oldalában teljes fényben voltak.

Egy pár zeneérett férfi kívül, kiket Gerónimo magával hozott, más senki sem volt. A zenészek kitétek magukért. Összejátékukból valóban tökéletesség jött létre.

Unica el volt ragadtatva az élvezettől. Egyszer kezét könnyedén Cynárra tette.

— Emlékszik Cynár, mikor először játszottam ezt ön előtt és önnek? Az öreg Blum apó hegedűjén kísért. Oh! mily fiatalok voltunk akkor mindketten!

— Oly fiatal mint minő Unica nekem mindig maradt.

A nyugalom, boldogság sajátosság érzésével hajta fejét a párnákra s elragadtatással figyelt a zene hangjaira. Talán életének első boldog pillanata volt.

A kéz lázas érverése elárulta Cynárnak a szív izalmát. Sajátja volt. Övé e lélek, mely e fekete csillagokból sugárzott s melyről csodálkozó tekintetét nem tudta levenni.

— Cynár tudja mi ez itt? — kérde, egyik kezével kis medaillont előhuzva, melyet keblén viselt. Felnyitá s megmutatott egy fekete hajfürtöt, melyet egy szőke font át.

— Most közelédtek, a szőke haj egy árnyalattal sötétebb lett, a fekete azonban? mondá pajzánnul, de nem fejezte be.

Cynárnak le kellett hajolnia, hogy a rövid lánczon függő medaillont lássa. Egy könny esett a kezére mely tará.

Érezte mint gyöngéden egy kar fonódott dereka körül. Arcz arcot érintett, ajka az övét.

Boldog sóhajjal nyugtatta fejét az ő keblén. Azután gyöngéden felemelte, megengedte, hogy Cynár a párnára helyezze s mosolyogva nézett reá.

— Egy álom volt a másvilágból, nem a valóság, — mondá Unica.

Cynár intésére az urak azonnal búcsut vettek. Ő sem maradt tovább. Unica nem ellezte, természetesnek találta.

Midőn egyedül voltak, Sibilla hálószobájába akarta kísélni, de Unica kérte.

— Hagyj még itt. Oly édesen fogok álmodni. Oltsd ki a világokat csak e kicsi, fejem felett éjjen. S most ülj mellém Sibilla, vagy már alvás ideje. Hány óra?

— Nincs késő — még nem megyek nyugalomra.

A beteg mellé ült a székre, melyről Cynár nem rég kelt fel.

— Így helyes, — mondá Unica és egy leirhatatlan csendes, barátságos kifejezéssel álmra hajtá fejét.

Sibilla már álmodni gondolá, midőn látta, hogy ajkai mozognak és halkán valamit susogott. Egészen közel hajlott hozzá s ezen szavakat vélte hallani:

»Lelkének egyetlen sugára
Ezer könnyeit felszárítja.«

— Hány az óra? kérdé rövid idő múlva, félénken, később halk fáradt hangon ugyanezt a kérdést ismételte.

Azután igazán elszunnyadt. Oly csendesen, szabályosan lélegzett, hogy Sibilla nyugodt éjt remélt. Midőn így néhány óráig figyelt, szeméi könnyű álmra zárultak, de a legkisebb nesz is felébresztette volna. Rövid idő múlva felébredve a beteg ugyanazon helyzetben feküdt, mint előbb. Szépet álmodhat, gondolta Sibilla mert könnyű mosoly játszott ajkán.

A kedves álm a halál volt Unica az elhagyott, hazátlan, a ismeretlen országban ébredt fel, melyről a szentírás mondja: Atyám házában sok hajlék vagyon.

Isten veled Unica!

TIZENKILENCZEDIK FEJEZET.

A tó vize sötét, a fellegek, melyek felette szálltak, feketék voltak, midőn Cynár azon nap délutánján, melyen Unica hol, testét az utolsó nyugvó kísérték, a Fioretta villában részvét látogatást tett.

Igaz, nagyon megrendítette ezen váratlan esemény, de Unica meghalt és gondolatai az élőhöz fordultak, ki már régebben szívébe lopódzott s nagy feszültséggel kérdé: Merre irányítja lépteit Sibilla a gazdag, fiatal rokon? Eszébe jutott, hogy hozzátartozóiról vagy otthonáról nem hallott sohasem.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Az orosz forradalom.

Budapest, április 5. (Saj. tud. táv.) Triellesz orosz tábornok, Pétervár katonai kormányzójára, mikor a czártól visszajött, egy magánházból kétszer rálőttek. Az egyik lövés sapkáját érte. A rendőrség bement az épületbe, mindent felkutatott, de a merénylőt nem találták meg.

Budapest, ápril 5. (Saját tud. táv.) A pétervári rendőrség felfedezett egy titkos szövetséget, a »Wakodme Poszlavj-nát«, mely a *czár és három előkelő férfi meggyilkolását* határozta el, ha az alkotmányt nem adják meg a népek. A minap merényletet követtek el Szipiagin belügyminiszter ellen is.

Az Uránia zárva marad.

Budapest, ápr. 4. (Saj. tud. táv.) A budapesti Uránia színházat, melynek falai között az utóbbi időben oly sok botrány játszódott le, többé nem fogják kinyitni.

K i n a.

Washington, ápril 5. A Chaffee tábornok parancsnoksága alatt álló s Kinában lévő amerikai csapatok a követségi őrség kivételével készenlétben vannak, hogy május 30-án hajóra szálljanak. (M. T. I.)

Lezuhant nagyharang.

Budapest, április 5. (Saját tud. táv.) Nápolyban mise közben az apostolok templomában levő nagy harangnak a tengelye eltört s a harang a mélységbe zuhant. Az eset a templom környékén óriási riadalmat keltett.

Nagypéntek a Burgban.

Bécs, ápr. 5. A Burg plébánia-templomában s sirbatételnél jelen voltak: a király, a főherczegek, a legfőbb udvari és állami méltóságok, a főnemesség és a tábornoki kar. A főherczegök az udvari oratóriumban jelentek meg. (M. T. I.)

Amerika és Oroszország.

New-York, április 5. Az itteni miniszteri kamara egy határozatban annak a reménynek adott kifejezést, hogy Amerika és Oroszország között olyan megegyezés fog létrejönni, a mely a két állam között fölmerült kereskedelmi nézetellentétet meg fogja szüntetni és a két ország kereskedelmének zavartalan fejlődését lehetővé fogja tenni. (M. T. I.)

Az ál Aczél báró.

Budapest, április 5. (Saj. tud. táv.) Abelesz Ernő 28 éves szombathelyi születésű kalandor, ki báró Aczél név alatt bekalandozta Magyarországot minden nagyobb városát s kit Rómában elfogtak, börtönéből kiszabadult és Kinába szökött.

A király czivillistája.

London, április 5. A király czivillistájáról szóló törvényjavaslat tárgyalására kiküldött parlamenti bizottság azt javasolja, hogy a a czivillistát 470.000 font sterlingben állapítsák meg, beletudva 100.000 fontot a király magánpénztára számára. A trónörökös számára azonkívül 20.000 font sterlig és neje számára 10.000 font sterling megszavazását javasolja a bizottság.

Megégett munkás.

Brünn, április 5. (Saj. tud. táv.) Brodák községben megrendítő rémes eset történt. *Jakes Ferencz* házat ugyanis valaki felgyújtotta. Nála lakott *Kapel* János munkás is. A nép őt gyanúsította a ház felgyújtásával s megfogták, a tüzhöz vonszolták és kiabálni kezdték:

— Dobják be!

Hiába könyörgött a szerencsétlen ember, bedobták a tűzbe, honnét összeégyve kivánszorgott. Erre ismét megfogták és bedobták s ott égett össze a romok között. A szenzációs ügyben szigorú vizsgálatot indítottak.

Aquinaldo.

New-York, április 5. Hivatalosan jelentik, hogy a manilai főparancsnoknak sikerült rábírnai Aquinaldot arra, hogy hűveihez manifesztumot intézzen az általános fegyverletétel érdekében. Aquinaldo most dolgozik a manifesztumon, mely néhány nap múlva meg fog jelenni. (M. T. I.)

Japán harcziassága.

London, ápril 5. A »Daily Mail« egész terjedelmében közli azt a föltűnést keltő beszédet, melyet Konwuye herczeg, a japán felsőház elnöke tegnapelőtt nyílt ülésben a háboru mellett mondott. A herczeg az egész ház lelkesült tetszésnyilvánításai között kijelentette, hogy Japán létérdeke követeli a háborut, mely-

nek megindítására most van a legkedvezőbb alkalom. Japán számítat Anglia és Németország jóakaró semlegességére. Amerikának pedig nincs szándékában közbelépni. Franciaország az ő annemista-csapataival nem sok kellemetlenséget okozhat, úgy, hogy a kitűnően szervezett japán csapatok könnyű szerrel ki fogják verhetni az oroszokat Mandzsourszágból és Kóreából. Azonkívül Kinára is bizton lehet számítani.

A »Daily Telegraph« jelenti Tokióból, hogy a nép az utcákon folyton a háboru mellett tüntet és az ifjuság harcziás dalok éneklése mellett járja be a várost. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, április 5.

Osztrák hitel	721 75
Magyar hitel	728 50
Államvasut	690.—
Rimamurányi	528 50
Magyar jelzálog	466.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, április 5.

Buza októberre	7 81
Buza áprilisra	7 75
Tenger	5 40
Rozs okt	6 92
Zab ápr.	6 47
Káposzta, repesz, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. április 5-én.

Magyar aranyjárdék 4%	117 50
Magyar koronajárdék	93 10
Magyar vasúti kölcson aranyban 4,75%	121.—
Magyar vasúti kölcson ezüstben 2 1/2%	100 50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	117 50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	92 40
talmerési jog megváltási kötvény	99 60
Horvátb-szlavónföldterhermentesítési kötvény	93 50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcson	174.—
Tiszszabályozás és szeredi sorsjegyek kölcson	144.—
Osztrák járdék papírban	98 20
Osztrák járdék ezüstben	98.—
Osztrák járdék aranyban	117 75
Osztrák korona járdék	97 35
Osztrák államsorsjegyek	140 50
Osztrák magyar bank részvény	16 75
Magyar hitelbankrészvény	711.—
Osztrák hitelintézet részvény	695 58
Párisi vista	95 40
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19 07
Németbirodalmi márka	117 55
London vista	240 10
20 márkás arany	23 50

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

A közelgő húsvéti ünnepekre ajánlom kiváló finom minőségű

saját termelésű

ménesi vörös és fehér pecsenye és csemege

faj-boraimat

palaczkozottan. Boraim gyógyborul is szolgálnak s *Uj-sor 878. sz. a lakásomon* kaphatók, hol árjegyzékkel is szolgálok.

Molnár Lajos.

A „TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken 6 »

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhathatóságilag jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak } anyakönyve, diósgyőri
Egybekeltek } papiron.
Meholtak }
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papiron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

a Szent Vincze Intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezércikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Lilionszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László

nyomda részvénytársaság

elvéállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos áruk mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legújabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hírlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok,

körlevelek, falragaszok, hirdetmények,

részvények, árjegyzékek, **jegyzőkönyvek,**

pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, **étlapok,**

meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok,

névjegyek, tánczrendek, palaczkfeliratok, sorsjegyek,

gyászjelentések, **levélpapírok és borítékok,**

valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.	12. Bevételi } számadás-ívek.
2. Megtértek jegyzéke.	13. Kiadási }
3. Hitehagyottak jegyzéke.	14. Adósok jegyzéke.
4. Elvált házások jegyzéke.	15. Kereszteltek }
5. Szertartás szerinti vagy házasságok jegyzéke.	16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.	17. Meholtak }
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.	18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.	19. Iskolai jelentés.
9. Kereszteltek } anyakönyve, diósgyőri	20. Jelentés a templompénztár számadásairól.
10. Egybekeltek } papiron.	21. Kereszteltek }
11. Meholtak }	22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
	23. Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegzőgyártás.